

RIKKELINE FACIUS
SOCIALRÅDGIVER, KONSULENT

meget brug for, at jeg viser, at jeg mener det seriøst. Hun har brug for, at der er en person, der vedvarende kontakter hende og vedvarende fastholder, at det giver mening at arbejde med de udfordringer, hun har, og hun har brug for, at jeg fastholder kontakten og åbent viser, at jeg er klar til at tage det ansvar. Da denne forhindring blev overvundet efter flere måneder, begyndte den unge pige at tage sin telefon eller ringe tilbage til mig. Hun begyndte selv at fortælle om, hvilke barrierer der stod i vejen for hendes fremmøde, og det handlede hverken om dovenskab eller et utilstrækkeligt tilbud. Der begyndte efterhånden at tegne sig et billede af en ung kvinde med meget massiv angst, for hvem det at komme ud af døren og ind i bussen var helt umuligt på det tidspunkt. I den forbindelse blev hun henvist til en udredning ved en psykolog. Hendes lettelse var stor, da vi flere måneder senere fra psykologen modtog tilbagemelding på de test, hun havde udført. Hendes angst var grunden til hendes vanskeligheder, og hun var begavet inden for normalområdet. Den lettelse hun oplevede i forhold til at få papirer på sine vanskeligheder og i forhold til at være normalt begavet var en rørende oplevelse. Hun havde i flere år haft mange tanker om, at hun ikke var 'normal' og formentlig også var dum og helt uden muligheder uddannelsesmæssigt, og dermed havde hun skabt yderligere forhindringer for sig selv og en historie fyldt med nederlag.

Efter udredningen gik det langsomt fremad, og hun fik behandling for sin angst. Nu overbevist om, at hun ikke var dummere end andre og faktisk havde et potentiale i forhold til at kunne få en uddannelse og gå på arbejde, blev hun i stand til langsomt at genoptage et almindeligt ungdomsliv med uddannelse og fremtidshåb.

Historien om denne unge kvinde kan give et billede af, hvor væsentlig en faktor tid er i et sådant forløb, og hvor vigtigt det er, at vi på behandlersiden er udstyret med en lup, så vi altid kan få øje på den gode vilje og de skjulte invitationer. ■

LITTERATUR

Søren Hertz: Børne- og ungdomspsykiatri - nye perspektiver og uanede muligheder. Akademisk Forlag. 2008.

Tågen er lettet - hashrygning er erstattet af uddannelse og nye venner

Gode erfaringer fra Projekt Return, et projekt på erhvervs- & produktionsskoler for unge med rusmiddelsproblemer.

MORTEN CORNELIUSSEN

Dagene går ofte med at ryge hash med vennerne – i perioder er det hver dag. Det går ud over skolen, en produktionsskole i Jylland. Det er svært at overholde aftaler, og det bliver lettere og lettere at pjække.

- Jeg ved godt, at den er gal, men jeg fortsætter, fordi jeg slapper af, slipper for at tage stilling til noget. Og jeg fortsætter på grund af det sociale, som er 'vennerne', jeg ryger sammen med. Jeg oplever mig selv som mere ærlig og snakkesalig, når jeg ryger hash. Alt er bare lettere. – Det fortæller 17-årige Louise, der godt er klar over, at de nemme løsninger ikke altid er de bedste. (Navnet Louise er redaktionens valg, men vi kender naturligvis hendes rigtige identitet).

På produktionsskolen dukker et par projektmedarbejdere op og præsenterer Projekt Return.

Louise melder sig med forældrenes tilladelse - hun er under 18 år - til en gruppe - for at få noget mere at vide. Gruppen er en væsentlig del af Projekt Return, der i en fireårig periode er finansieret af Social-, Børne- og Integrationsministeriet.

- I begyndelsen havde jeg slet ikke lyst til at holde op med at ryge hash, men gruppeforløbet, hvor vi mødes én gang om ugen i otte uger, er hyggeligt. Vi får sodavand og slik og slipper for at gå i skole. Der er ingen løftede pegefingre. Vi udveksler erfaringer og finder frem til det positive og negative ved at ryge hash. I samme periode er vi også til individuelle samtaler et par gange om ugen, siger Louise, hvis hele verdensbillede pludselig ændrer sig.

- På min fødselsdag kan jeg se mig selv sidde og ryge hash og lalle livet væk, og jeg tænker: 'Der skal jeg bare ikke sidde.' Og så tager en vis herre ved hende. Jeg var aldrig kommet i projektet, hvis jeg ikke var blevet op-søgt af de to projektmedarbejdere, siger Louise.

Louise begynder at tænke på uddannelse og nye venner, som ikke ryger hash. De individuelle samtaler med projektmedarbejderne tager en helt ny drejning, og de får travlt med at finde en uddannelsesplads.

I dag er Louise i fuld gang med en uddannelse til salgsassistent på en anden uddannelsesinstitution, og det går rigtig fint.

- Jeg er så glad, når jeg står op om morgenen og skal i skole, siger Louise, der ikke længere ryger hash og derfor ikke ser de gamle 'venner'.

I stedet har hun fået nye venner på den nye uddannelse, og hun glæder sig til, at Return-gruppen mødes igen efter henholdsvis 3 og 6 måneder.

Unge skal selv tage ansvar

- Vi giver ansvaret tilbage til de unge. Det kan godt være, at de har truffet nogle dårlige valg, men der er altid mulighed for at træffe nogle nye og anderledes valg. De unge skal selv lære at træffe deres valg og

Projektmedarbejderne Susan og Gitte- "De er som Gøg og Gokke - uhøjtidelige, humoristiske - og så ved de noget om at ryge hash", siger en af de unge, som har tilmeldt sig projektet, der skal fastholde unge hashrygere i uddannelse på kommunens produktions- og erhvervsskoler.

tage konsekvenserne af de valg, de træffer. Vi bruger frivillighed, viden og humor i vores arbejde, siger projektmedarbejderne fra Return, Gitte Christensen og Susan H. Stender, Behandlerhuset Vest i Aars, som på halv tid dels er tilknyttet Projekt Return og dels kommunens Stofungekontakt (Vesthimmerlands Kommunes misbrugsbehandlingstilbud til unge).

Tilgængelighed

- Der er også unge, der vælger os fra. Derfor skal de vide, at vi er der, hvis de senere træffer et andet valg, siger Susan H. Stender.

Projektmedarbejderne dukker derfor jævnligt op på erhvervs- og produktionsskolerne for at holde oplæg om hash. Desuden har de faste træffetider på skolerne, hvis de unge ønsker at få en snak med dem. Det seneste halve år har unge hashrygere desuden kunnet melde sig til en gruppe, hvor de udveksler erfaringer om at ryge hash. Hvad er godt? Hvad er skidt? Hvorfor gør vi det? Hvad kan vi sætte i stedet?

Gruppen, der i første omgang talte otte unge, mødtes én gang om ugen i otte uger. I samme periode deltog de desuden i individuelle samtaler to gange om ugen. Det indgår i forløbet, at de mødes igen efter 3 og 6 måneder. Der startes løbende grupper op på erhvervsskolen og de to produktionsskoler. Det forventes at cirka 100 elever vil deltage i Projekt Return i den samlede projektperiode.

Viden

- Vores formål er ikke primært at få de unge til at holde op med at ryge hash, men at give dem viden om hash og dens virkninger, gøre dem klogere på sig selv og på, hvordan de har det, når de ryger hash. Vores succeskriterium er mere viden, så de selv kan træffe et valg om ophør af misbrug eller en markant reduktion af deres misbrug, siger Gitte Christensen.

- Det er som en swimmingpool. Vi har poolen. Vi kan lige så godt lære dem at svømme. Så kan det godt være, at de vælger at dukke op et halvt år senere og ønsker noget andet med deres liv, siger Susan H. Stender.

Frivillighed

Unge må ikke føle sig fanget. Derfor bygger Projekt Return på frivillighed. De unge vælger selv, om de vil tilmelde sig en gruppe. Så er de også mest motiverede

for at ændre deres vaner.

- Vi tager os af unge, der er tilknyttet erhvervsskolen i Års, produktionsskolen Næsbyhus og produktionsskolen Kongshøjgaard. Det er ikke afgørende, hvem der er de unges bopælskommune. De unge ryger hash eller tager stoffer, og måske har de nået et punkt, hvor det er lige spændende nok. Når vi møder unge, der har et misbrug og flere komplekse problemstillinger, hjælper vi dem videre til andre tilbud. For eksempel kan de blive indskrevet i et misbrugsbehandlingsforløb.

Eleverne skal kunne træffe sunde valg

På produktionsskolen Kongshøjgaard i Hvalpsund i Vesthimmerland gør man en ekstra indsats for, at eleverne får en uddannelse:

- Return har to ben at gå på: Dels skal projektet forebygge, at unge begynder at ryge hash, og dels skal det hjælpe de unge, der er begyndt at ryge hash, til at fuldføre en uddannelse – og vi oplever, at projektet lever op til forventningerne, siger forstander Jens Christian Pedersen. Ud over, at vi på Kongshøjgaard er med i Projekt Return samarbejder vi med kommunens sundhedscenter og tilbyder rygestopkurser, og vi forsøger i det hele taget at gøre vores til, at eleverne kan træffe sunde valg.

Forstanderen pointerer, at skolen ikke er plaget af hash. Det kommer i bølger. Hvis en hashrygende elev bliver optaget på skolen, kan hans/hendes kammerater og venner også ønske at søge ind på skolen.

Nogle unge ved med sig selv, at der er en risiko for at falde i. Hvis en kammerat, som de ser op til, siger ja til hash ved en fest, kan det være svært for andre at sige nej. - Derfor er Return et rigtigt godt tilbud. Her får de værktøjer, viden og selvværd, så de kan stå fast og sige nej. De lærer at træffe egne beslutninger, og hvis de siger ja, så er det på et oplyst grundlag, siger Jens Christian Pedersen.

Misbrugsbehandlerne Gitte Christensen og Susan H. Stender kommer fast én gang om ugen, hvor de mødes med gruppen. Elevernes individuelle samtaler med behandlerne foregår i skolens 'stilleværelse'.

Forstanderen vil nødtigt undvære Return og håber, at projektet kan fortsætte ud over de fire år med projektstøtte, så skolen fortsat kan trække på professionel hjælp.

- Bagsiden er, at der kommer et vist fokus på hashrygere, så omgivelserne tror, at hash flourerer i en grad, som vi ikke kan styre. Hash findes på alle uddannelsesinstitutioner. Vi gør bare noget ved det, understreger Jens Christian Pedersen.

- Projekt Return er en hel naturlig del af vores dagligdag. Det betyder også, at elever, der ønsker hjælp, roligt kan henvende sig til Susan og Gitte. Der er ingen grund til nervøsitet over, om man bliver skubbet ud af fællesskabet, eller at der bliver set skævt til en. Det er helt ryddet væk, siger Jens Christian Pedersen. ■

PROJEKT RETURN

Vesthimmerlands Kommune er en af 6 kommuner, der har fået støtte fra Social-, Børne- og Integrationsministeriet til projekter om udgående indsats for unge med rusmiddelproblemer på erhvervsskoler og produktionsskoler. Kommunerne samarbejder med Socialstyrelsen mht. netværksdannelse, metodeudvikling samt faglig sparring. Return er et projekt, der har til formål at ruste unge på Vesthimmerlands Kommunes produktions- og erhvervsskoler til at blive bedre til at reducere/håndtere forbruget af rusmidler (hash, alkohol, amfetamin og ecstasy), så rusmidlerne ikke dominerer hverdagen og skolelivet. Projektet har modtaget støtte til fire år, frem til den 31. december 2016, og det er organisatorisk forankret i Behandlerhuset Vest, en del af socialafdelingen i Vesthimmerlands Kommune.

Projektets målgruppe er unge fra 15 år og opefter, som er indskrevet på Erhvervsskolen i Års, Produktionsskolen Næsbyhus eller Produktionsskolen Kongshøjgaard.

Projekt Return er frivilligt, gruppeforløb strækker sig over otte gange af to-tre timers varighed spredt over tre måneder, og der er mulighed for individuelle samtaler. Der er gensynsmøde cirka tre og seks måneder efter forløbets afslutning.

Første forløb er vel overstået. Eleverne har taget Return til sig, og skoler i andre kommuner er begyndt at henvende sig for at høre, hvad det er, de gør i Vesthimmerland.

Besøg Projekt Returns hjemmeside på www.projektreturn.dk